

LUONNOS 120318

Laki

kotoutumisen edistämisestä

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää

- 1) kotoutumista ja hyviä väestösuhteita;
- 2) maahanmuuttajien yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista;
- 3) maahanmuuttajien työllisyyttä ja mahdollisuutta osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan samoin kuin hyvinvointia ja terveyttä;
- 4) yhdenvertaisin perustein maahanmuuttajien tarpeenmukaisten ja laadukkaiden kotoutumista edistävien palveluiden saatavuutta;
- 5) monialaista yhteistyötä kotoutumista edistävien toimijoiden välillä
- 6) kotouttamisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamista maakunnan ja kunnan muun suunnittelun ja kehittämisen kanssa

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti.

Tämän lain säännöksiä kuntaan ohjaamisesta ja kustannusten korvaamisesta kunnalle sovelletaan henkilöön:

- 1) joka saa ulkomaalaislaissa tarkoitettua kansainvälistä suojelua;
- 2) jolle on hänen haettuaan kansainvälistä suojelua myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 51, 52 tai 89 §:n perusteella;
- 3) joka on otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ulkomaalaislain 93 §:n perusteella; ja
- 4) jolle on myönnetty jatkuva oleskelulupa ulkomaalaislain 52 a §:n 2 momentin perusteella

Tämän lain säännöksiä kuntaan ohjaamisesta ja kustannusten korvaamisesta kunnalle sovelletaan lisäksi 2 momentissa tarkoitettun henkilön perheenjäsenen tai muuhun omaiseen, jos tällä on ollut perheside 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön ennen tämän Suomeen tuloa.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *kotoutumisella* maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, joka edistää maahanmuuttajien osallisuutta työ- ja elinkeinoelämässä, koulutuksessa ja muussa yhteiskunnan toiminnassa sekä hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa samoin kuin mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen;
- 2) *kotouttamisella* kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen palveluilla ja toimenpiteillä;
- 3) *maahanmuuttajalla* Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnettyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti;
- 4) *hyvillä väestösuhteilla* myönteisiä asenteita ja vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä sekä eri väestöryhmien osallisuutta ja turvallisuuden tunnetta;
- 5) *monialaisella yhteistyöllä* maakunnan, kunnan, Kansaneläkelaitoksen ja muiden viranomaisten ja toimijoiden, kuten koulutuksen järjestäjien ja palveluntuottajien sekä järjestöjen, yhteisöjen ja yhdistysten yhteistyötä kotoutumisen edistämässä sekä kotoutumista edistävien palveluiden suunnittelussa, järjestämisessä ja tuottamisessa;
- 6) *erityisiä toimenpiteitä tarvitsevilla* maahanmuuttajaa, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella;
- 7) *palveluntuottajalla* yhteisöä, säätiötä tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa, joka hankintasopimuksen tai maakunnan taikka kunnan päätöksen perusteella tuottaa maakunnalle tai kunnalle tässä laissa tarkoitettuja kotoutumista edistäviä palveluita. Palveluntuottaja voi olla myös koulutuksen järjestäjä tai oppilaitos;
- 8) *palvelukokonaisuudella* asiakkaan tarpeen vaatimaa eri palveluista koostuvaa kokonaisuutta, joka vastaa asiakkaan palvelutarpeeseen;
- 9) *kuntapaikalla* maakunnan ja kunnan 29 §:n 2 momentissa tarkoitettuun sopimukseen perustuvaa kunnan ilmoitusta valmiudesta ottaa maahanmuuttaja vastaan 30 §:ssä tarkoitettussa kuntaan ohjaamisen menettelyssä

4 §

Lain soveltaminen lapseen

Sovellettaessa tätä lakia alle 18-vuotiaaseen, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Lapsen etua arvioitaessa on otettava huomioon, mitä siitä lastensuojelulain (417/2007) 4 §:ssä säädetään.

Tässä laissa säädettyjä palveluja toteutettaessa on selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Kaksitoista vuotta täyttäneelle lapselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti häntä itseään koskevassa asiassa. Lapsen mielipiteen selvittämisen ja kuulemisen tulee tapahtua hänen ymmärtämällään kielellä. Lapsen mielipide voidaan jättää selvittämättä vain, jos selvittäminen vaarantaisi lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos se on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

5 §

Tulkitseminen ja kääntäminen

Viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi tässä laissa tarkoitettussa asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomaisen huolehtii mahdollisuuksien mukaan

tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa.

Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Viranomaisen velvollisuus huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn.

6 §

Oikeus työttömyysetuuteen ja toimeentulotukeen

Maahanmuuttajan oikeudesta työttömyysetuuteen säädetään työttömyysturvalaissa (xx/xxxx) ja oikeudesta toimeentulotukeen toimeentulotuesta annetussa laissa (xx/xxxx).

2 luku

Kotoutumista edistävät palvelut

7 §

Kotoutumista edistävien palveluiden tavoitteet

Kotoutumista edistävien palvelujen tavoitteena on tukea maahanmuuttajien työllistymistä, koulutusta ja muuta yhteiskunnallista osallisuutta sekä hyvinvointia, terveyttä, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa samoin kuin maakunnan ja sen alueella olevien kuntien elinvoimaisuutta ja kansainvälistymistä. Tavoitteena on lisäksi edistää hyviä väestösuhteita sekä tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen.

8 §

Kotoutumista edistävien palveluiden suunnittelu, järjestäminen ja tuottaminen

Kotoutumista edistäviä palveluja järjestetään osana maakunnan järjestämisvastuulla olevia kasvupalveluita ja sosiaali- ja terveystalvueluita, kunnallisia peruspalveluita ja kansallista koulutusjärjestelmää sekä muina kotoutumista edistävinä palveluina. Maahanmuuttajaväestön tarpeet ja 7 §:ssä tarkoitetut kotoutumista edistävien palveluiden tavoitteet on otettava huomioon maakunnan, kunnan ja muiden viranomaisten palveluiden suunnittelussa, järjestämisessä ja tuottamisessa.

Palveluntuottajan on toiminnassaan noudatettava tämän lain mukaisia kotoutumista edistäviä palveluita koskevia säännöksiä. Kotoutumista edistävien palveluiden tuottamiseen kasvupalveluissa sovelletaan, mitä lain alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista 4 luvussa kasvupalveluiden tuottamisesta ja kasvupalveluntuottajan velvollisuuksista säädetään. Kotoutumista edistävien palveluiden tuottamiseen sosiaali- ja terveystalvueluissa sovelletaan, mitä niistä erikseen säädetään.

9 §

Neuvonta ja ohjaus

Maakunnan, kunnan ja muun viranomaisen on huolehdittava kotoutumisen alkuvaiheen neuvonnasta ja maahanmuuttajan ohjauksesta tarvittaviin kotoutumista edistäviin palveluihin. Neuvontana annetaan tietoa maakunnan ja sille palveluita tuottavan toimijan, kunnan, muun viranomaisen, oppilaitoksen tai muun kotoutumista edistävän toimijan kotoutumista edistävästä palveluista, suomalaisesta

yhteiskunnasta, koulutusjärjestelmästä ja työelämästä sekä maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa.

Maakunta vastaa siitä, että sen alueella on toimipisteitä ja palveluita, joissa maahanmuuttaja voi saada henkilökohtaista alkuvaiheen neuvontaa ja ohjausta.

Maahanmuuttajalle annetaan erillinen kirjallinen perustietoaineisto oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä. Kukin tätä lakia soveltava viranomainen vastaa osaltaan perustietoaineiston sisällön tuottamisesta ja ajan tasalla pitämisestä. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa perustietoaineiston yhteensovittamisesta, kääntämisestä ja jakelusta.

10 §

Alkukartoitus

Alkukartoituksessa arvioidaan maahanmuuttajan osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palvelujen tarpeet. Alkukartoituksessa selvitetään maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria ja kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Alkukartoituksen perusteella maahanmuuttajan kanssa sovitaan kotoutumista edistävästä palveluista.

11 §

Alkukartoituksen järjestäminen

Maakunta järjestää alkukartoituksen aina työttömälle maahanmuuttajalle, joka julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluita annetun lain mukaisesti on käynnistänyt työnhaun ja edellä 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettulle henkilölle. Maakunta vastaa siitä, että maahanmuuttajan osaaminen ja kotoutumisen palvelutarve tulee kokonaisvaltaisesti arvioiduksi maahanmuuttajan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa.

Kunta osallistuu maakunnan pyynnöstä alkukartoituksen laatimiseen. Perustellusta syystä kunta voi kuitenkin järjestää alkukartoituksen itsenäisesti.

Maakunta tai kunta voi järjestää alkukartoituksen myös muulle kuin edellä 1 momentissa tarkoitettulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan.

Alkukartoitus käynnistetään kahden viikon kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Alkukartoituksen laatijan on tarvittaessa ohjattava maahanmuuttajaa saamaan muun viranomaisen tai koulutuksenjärjestäjän palveluita ja palveluntuottajan valinnassa. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palveluiden järjestäjän tai tuottajan kanssa.

12 §

Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on alkukartoitukseen perustuva yksilöllinen suunnitelma niistä palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia työllistyä, opiskella ja saada riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhdenvertaista yhteiskunnallista osallisuutta, hyvinvointia, terveyttä ja tasa-arvoa tukevia tietoja ja taitoja.

Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan alkukartoituksen edellyttämässä laajuudessa kotoutumiskoulutuksesta, omaehtoisesta opiskelusta ja muusta edellä 1 momentissa tarkoitettuja tavoitteita tukevasta koulutuksesta tai palvelusta sekä muista kotoutumista yksilöllisesti edistävästä palveluista. Kotoutumissuunnitelman mukaiset palvelut toteutetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä.

Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhteistyössä maahanmuuttajan kanssa hänen elämäntilanteensa edellyttämässä laajuudessa ja kotoutumista edistävät tavoitteensa huomioiden. Maahanmuuttajalle laaditaan yksi kotoutumissuunnitelma, jota eri viranomaiset 13 §:ssä tarkoitetut viranomaisvastaajat huomioiden täydentävät, ellei salassapitosäännöksistä muuta johdu. Eri viranomaisten palveluista koostuva yhteinen kotoutumissuunnitelma voidaan laatia salassapitosäännöksistä huolimatta myös siinä tapauksessa, että maahanmuuttajan antaa suostumuksensa yhteisen kotoutumissuunnitelman laatimiselle.

Maakunnan tai kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajalle tarjotaan kotoutumissuunnitelmaan sisältyviä palveluja käytettäväksi osoitettujen määrärahojen rajoissa.

13 §

Kotoutumissuunnitelman järjestäminen

Maakunta järjestää kotoutumissuunnitelman aina työttömälle maahanmuuttajalle, joka julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain mukaisesti on käynnistänyt työhaun ja edellä 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetulle henkilölle. Maakunta vastaa siitä, että maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan sisällytetyt palvelut muodostavat maahanmuuttajan kotoutumista edistävän tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden.

Kunta osallistuu maakunnan pyynnöstä kotoutumissuunnitelman laatimiseen. Perustellusta syystä kunta voi kuitenkin järjestää kotoutumissuunnitelman itsenäisesti. Maakunnan ja kunnan on huolehdittava siitä, että kotoutumissuunnitelman laatimisessa on käytettävissä henkilön yksilöllisiin tarpeisiin nähden riittävästi asiantuntemusta ja osaamista.

Maakunta tai kunta voi järjestää kotoutumissuunnitelman myös muulle kuin edellä 1 momentissa tarkoitetulle maahanmuuttajalle, jos kotoutumissuunnitelmalla voidaan edistää maahanmuuttajan pääsyä kotoutumista edistäviin palveluihin tai työelämään.

14 §

Perheen kotoutumissuunnitelma

Maakunta järjestää yhteistyössä kunnan kanssa perheen kotoutumissuunnitelman, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää. Perheen kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen tai nuoren kehitystä tukevan ja ohjaavan vanhemmuuden edellytyksiin sekä vanhempien monialaisen tuen ja koulutuksen tarpeisiin.

15 §

Alaikäisen alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Maakunta järjestää yhteistyössä kunnan kanssa alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman aina alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle maahanmuuttajalle. Muulle alaikäiselle järjestetään alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma, jos siihen on alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuva tarve. Mikäli maahanmuuttaja on 18 vuotta täytettyään 51 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tukitoimenpiteiden tai palveluiden tarpeessa, sovitaan näistä 12 §:ssä tarkoitetussa kotoutumissuunnitelmassa.

Alaikäisen kotoutumissuunnitelma on alaikäisen maahanmuuttajan alkukartoitusta täydentävä yksilöllinen suunnitelma niistä palveluista, joiden tarkoituksena on tukea alaikäisen kasvua, kehitystä, ja hyvinvointia sekä oppimisvalmiuksia ja oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä.

Alaikäisen kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen tai nuoren ja hänen huoltajansa tai edustajansa kanssa. Suunnitelma sovitaan yhteen alaikäiselle laadittavien muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa. Alaikäisen huoltajan tai edustajan suostumuksella voidaan laatia kotouttamista ja muita alaikäisen maahanmuuttajan tarvitsemia palveluita koskeva yhteinen suunnitelma.

16 §

Kotoutumissuunnitelman laatiminen, kesto ja tarkistaminen

Kotoutumissuunnitelma laaditaan kuukauden kuluessa siitä, kun maahanmuuttajalle on tehty alkukartoitus ja se on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä taikka oleskelu-oikeuden rekisteröimisestä. Kotoutumissuunnitelman laatija ohjaa maahanmuuttajan hakeutumaan kotoutumiskoulutukseen, omaehtoiseen koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään palveluun viimeistään kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palveluiden järjestäjän tai tuottajan kanssa. Asiakkaan oikeuteen valita palveluntuottaja sovelletaan mitä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 27:ssä ja laissa asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa tarkemmin säädetään.

Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti hänen omien tavoitteidensa, työ- ja koulutushistoriansa sekä hänelle suunniteltujen ja tarjottujen palvelujen perusteella. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kuitenkin kolme vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta. Enimmäisaikaa voidaan pidentää enintään kahdella vuodella, jos se on perusteltua sen vuoksi, että maahanmuuttaja tarvitsee kotoutuakseen erityisiä toimenpiteitä. Jos kotoutumissuunnitelmaa ei ole tilapäisesti voitu toteuttaa vamman, sairauden, äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan vuoksi tai muusta näihin verrattavasta syystä, kotoutumissuunnitelmaan oikeuttavaa enimmäisaikaa voidaan pidentää vastaavasti.

Maakunnan ja kunnan on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista. Kasvupalveluna laadittavan kotoutumissuunnitelman tarkistamiseen sovelletaan mitä julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 11 §:ssä säädetään palvelutarpeen arvioinnista työnhaun alkamisen jälkeen. Sosiaali- ja terveystieteiden palveluna ja kunnan palveluna laadittava kotoutumissuunnitelma tarkistetaan palvelutarpeen mukaisesti tai vähintään kerran vuodessa. Suunnitelma voidaan tarkistaa myös osapuolten sitä erikseen pyytäessä.

17 §

Maahanmuuttajan velvollisuus noudattaa kotoutumissuunnitelmaa

Maahanmuuttajalle selvitetään suunnitelmasta ja siihen liittyvistä palveluista aiheutuvat oikeudet ja velvollisuudet siten, että hän ne ymmärtää. Maahanmuuttajan on osallistuttava (alkukartoituksen sekä) kotoutumissuunnitelmansa laatimiseen ja tarkistamiseen sekä hakeuduttava ja osallistuttava säännöllisesti kotoutumissuunnitelmassa sovittuihin palveluihin. Velvollisuuksien laiminlyömisestä vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa ja vaikutuksesta toimeentulotukeen toimeentulotuesta annetusta laista.

18 §

Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kielellisiä valmiuksia, työllistymistä ja pääsyä jatko-opintoihin sekä yhteiskunnallista osallisuutta. Kotoutumiskoulutuksen

kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon.

Kotoutumiskoulutuksena annetaan oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle

- 1) suomen tai ruotsin kielen opetusta;
- 2) ammatillisten ja muiden työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, ammatillista suunnittelua ja ohjausta jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille;
- 3) muuta opetusta, joka edistää yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia.

Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista.

Kotoutumiskoulusta annetaan Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opetussuunnitelman perusteista voidaan poiketa erityisestä syystä.

19 §

Kotoutumiskoulutuksen järjestäminen

Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti kasvupalvelukoulutuksena siten kuin julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain (xx/xxxx) 20 §:ssä säädetään. Maakunta vastaa siitä, että maakunnassa on tarjolla kasvupalvelukoulutuksena järjestettävää kotoutumiskoulutusta.

Maakunnan järjestämän kotoutumiskoulutuksen opiskelijavalintaan, opiskelijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin, koulutuksen keskeyttämiseen sekä koulutukseen liittyvään työssä oppimiseen ja koulutuksen yhteishankintaan sovelletaan mitä julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 3 luvun 21–24 §:ssä ja 6 luvun 36 §:ssä säädetään.

Maakunnan järjestämävastuuseen kuuluu lisäksi kotoutumiskoulutuksen yhteensovittaminen laissa julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista 18 §:ssä tarkoitettujen osaamisen kehittämispalveluiden sekä työkokeilun ja muiden kasvupalveluiden samoin kuin kansallisen koulutusjärjestelmän kanssa siten, että maahanmuuttajien käytössä on yhteen sovitettuja työllistymistä ja ammatillista osaamista edistäviä palvelukokonaisuuksia.

Maakunta voi järjestää oppivelvollisuusiän ylittäneiden maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta myös muuten kuin kasvupalveluna. Kotoutumiskoulutusta voidaan toteuttaa myös omaehtoisena opiskeluna. Kunta voi sekä järjestää kotoutumiskoulutusta että ohjata maahanmuuttajan hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun, jota kunta itse tai muu toimija toteuttaa.

20 §

Omaehtoisen opiskelun tukeminen

Maahanmuuttajan omaehtoisesta työttömyysetuudella tuetusta opiskelusta säädetään työttömyysturvain 9 luvussa.

21 §

Muut kotoutumista edistävät palvelut

Sen lisäksi mitä edellä säädetään, kotoutumista edistävinä palveluina voidaan järjestää esimerkiksi:

- 1) maahanmuuttajalapsen ja -nuoren sekä -perheen kotoutumista edistäviä palveluita ja palvelukokonaisuuksia;
- 2) erityisiä toimenpiteitä tarvitsevan maahanmuuttajan palveluita, tukitoimia ja palvelukokonaisuuksia;

3) muita palveluita ja palvelukokonaisuuksia, jotka edistävät maahanmuuttajan osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia ja kannustavat maahanmuuttajaa omatoimisesti hankkimaan yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja.

22 §

Kotoutumista edistävien palvelujen yhteensovittaminen

Maakunnan on tarvittaessa yhteistyössä kunnan, muun viranomaisen ja palveluntuottajan kanssa huolehdittava 8 §:n 1 momentissa tarkoitettujen kotoutumista edistävien palveluiden yhteensovittamisesta siten, että yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevat maahanmuuttajat ja maahanmuuttajaryhmät tunnustetaan ja heidän tarvitsemansa palvelukokonaisuudet määritetään sekä maahanmuuttajaa koskevaa tietoa hyödynnetään palveluntuottajien kesken.

Maakunnan ja palveluntuottajan on huolehdittava siitä, että:

- 1) maahanmuuttaja saa palvelut tarkoituksenmukaisena kokonaisuutena; ja
- 2) maahanmuuttaja ohjataan tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin.

Maakunta huolehtii lisäksi siitä, että palveluntuottajat toimivat keskenään yhteistyössä siten, että maahanmuuttajien käytössä on yhteen sovitettuja palveluja.

Kunnan on tarvittaessa huolehdittava siitä, että kunnan kotoutumista edistävät palvelut yhteen sovitetaan siten, että maahanmuuttaja saa tarvitsemansa kunnan palvelut tarkoituksenmukaisena kokonaisuutena.

3 luku

Kotoutumisen edistäminen maakunnassa

23 §

Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen maakunnassa

Maakunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta maakunnassa. Maakunnan on kehitettävä kotoutumista 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettuna monialaisena yhteistyönä.

Maakunnan on suunnittelussaan asetettava maahanmuuttajien työllisyyttä ja yrittäjyyttä, hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta sekä yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja hyviä väestösuhteita edistävät tavoitteet sekä määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet ja vastuutahot. Maakunnan on suunnittelussaan otettava huomioon maakunnan alueella olevien maahanmuuttajien tarpeet samoin kuin kotouttamisen valtakunnalliset tavoitteet. Lisäksi maakunnan on arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätösten vaikutukset eri maahanmuuttajaryhmiin.

Kotoutumisen suunnittelu ja kehittäminen yhteen sovitetaan maakunnan aluekehitystä, elinvoimaa, hyvinvointia ja terveyttä sekä tarvittaessa muuta toimintaa koskevan suunnittelun ja kehittämisen kanssa. Kotoutumista käsitellään osana alueiden kehittämistä siten kuin alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 2 luvussa säädetään. Kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon myös lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 8 §:n mukaista maakunnan alueellista hyvinvointikertomusta laadittaessa.

Maakunta laatii maakuntastrategiaa, alueiden kehittämisen maakuntaohjelmaa ja alueellista hyvinvointikertomusta täydentävän maakunnallisen maahanmuuton ja kotouttamisen ohjelman, ellei ohjelman laatiminen ole perustellusta syystä tarpeetonta.

Maakunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittamisestä kotouttamisessa.

24 §

Maakunnan kotoutumista edistävien palveluiden järjestäminen

Maakunnan on huolehdittava siitä, että kotoutumista edistäviä palveluita järjestetään ja tuotetaan osana maakunnan järjestämisvastuulla olevia kasvupalveluita ja sosiaali- ja terveyspalveluita sekä tarvittaessa muina kotoutumista edistävinä palveluina käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin maakunnassa esiintyvä maahanmuuttajien palvelutarve edellyttää. Maakunnan on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille.

Maakunnan kotoutumista edistäviä palveluita voidaan järjestää myös maakuntien välisenä yhteistyönä.

25 §

Muut maakunnan kotoutumista edistävät tehtävät

Sen lisäksi mitä edellä 23 ja 24 §:ssä säädetään, maakunnan vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

- 1) kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämiseksi;
- 2) järjestämisvastuullaan olevien kasvu- ja sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä muiden maakunnan kotoutumista edistävien palveluiden neuvonta ja tukeminen maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseksi;

26 §

Maahanmuutto- ja kotoutumisasioiden yhteistyöryhmä

Maakunta tai useampi maakunta yhdessä asettaa maahanmuutto- ja kotoutumisasioiden yhteistyöryhmän, ellei yhteistyöryhmän asettamista katsoa perustellusta syystä tarpeettomaksi. Yhteistyöryhmän tehtävänä on tukea kotouttamisen kehittämistä, suunnittelua ja toimeenpanoa maakunnassa sekä kotouttamisen yhteensovittamista maakunnan aluekehityksen, elinvoiman ja kansainvälistymisen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja muun suunnittelun kanssa samoin kuin yhdenvertaisuuden ja hyvien väestösuhteiden edistämistä maakunnassa. Yhteistyöryhmällä voi olla muitakin maahanmuuttoon liittyviä tehtäviä.

27 §

Maakunnan omavalvonta

Maakunnan on laadittava järjestämisvastuulleen kuuluvista kotoutumista edistävästä tehtävistä ja palveluista kotoutumisen seurannan toteuttamiseksi omavalvontaohjelma. Ohjelmassa on määriteltävä, miten maakunnan kotoutumista edistävien palvelujen toteuttaminen, saatavuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus varmistetaan siitä riippumatta, tuottaako palvelun maakunta tai joku muu palvelun tuottaja. Omavalvontaohjelmassa on lisäksi todettava, miten kotoutumista edistävien palveluiden toteutumista, laatua sekä yhdenvertaisuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä omavalvontaohjelmaan sisältyvästä suunnitelmasta laadunhallinnan ja vaikuttavuuden edistämiseksi.

4 Luku

Kotoutumisen edistäminen kunnassa

28 §

Kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen kunnassa

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta kunnan tehtäviin kuuluvissa palveluissa ja muissa toimenpiteissä. Kunnan on kehitettävä kotouttamista 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettuna monialaisena yhteistyönä.

Kunnan on kotoutumisen edistämisen suunnittelussa ja kehittämisessä asetettava maahanmuuttajien osallisuutta, koulutusta, työllisyyttä, hyvinvointia ja terveyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä hyvien väestösuhteita koskevat tavoitteet sekä määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet ja vastuutahot. Kunnan on suunnittelussaan otettava huomioon kotouttamisen valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet ja kunnan elinvoiman edistäminen. Lisäksi kunnan on arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätösten vaikutukset eri maahanmuuttajaryhmiin.

Kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelu ja kehittäminen on otettava huomioon kuntalain 37 §:ssä tarkoitettua kuntastrategiaa sekä kuntalain 110 §:ssä tarkoitettua kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Kunta tai useampi kunta yhdessä laatii kotouttamisen suunnittelun ja kehittämisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kuntastrategiaa ja kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa täydentävän kunnan kotouttamisohjelman, ellei erillisen kotouttamisohjelman laatiminen ole perustellusta syystä tarpeetonta.

Kunnan kotouttaminen suunnittelu ja kehittäminen yhteen sovitetaan maakunnan suunnittelun kanssa siten kuin edellä 23 §:ssä säädetään.

Kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa.

29 §

Kunnan kotoutumista edistävien palveluiden järjestäminen

Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan kotoutumista edistäviä palveluita järjestetään osana kunnallisia peruspalveluita ja muina kotoutumista edistävinä palveluina käytettävissä olevien määrärahojen rajoissa sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä maahanmuuttajien palvelutarvetarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille.

Kunnan kotoutumista edistäviä palveluita voidaan järjestää myös kuntien välisenä yhteistyönä.

30 §

Kunnan maahanmuuton ja kotouttamisen yhteistyöryhmä

Kunta tai useampi kunta yhdessä voi asettaa kunnan maahanmuuton ja kotouttamisen suunnittelun ja toimeenpanon kehittämistä sekä hyvien väestösuhteiden edistämistä varten paikallistason monialaisen yhteistyöryhmän. Yhteistyöryhmän tehtävänä on tukea kunnan kotouttamisen kehittämistä, suunnittelua ja toimeenpanoa sekä kotouttamisen yhteensovittamista kunnan muun suunnittelun kanssa samoin kuin yhdenvertaisuuden ja hyvien väestösuhteiden edistämistä kunnassa. Yhteistyöryhmällä voi olla muitakin maahanmuuttoon liittyviä tehtäviä.

5 luku

Valtion kotoutumista edistävät toimet

31 §

Kotoutumisen edistämisen valtakunnallinen suunnittelu, kehittäminen ja ohjaus

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa

- 1) kotouttamispolitiikan valtakunnallisesta suunnittelusta, kehittämisestä ja ohjauksesta sekä yhteensovittamisesta muiden politiikka-alojen ja hyvien väestösuhteiden edistämisen kanssa; ja
- 2) kotouttamispolitiikan ja hyvien väestösuhteiden edistämisen valtakunnallisesta seurannasta ja arvioinnista.

32 §

Valtion kotouttamisohjelma

Valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotouttamisen kehittämisestä laatimalla kotouttamisen tavoitteet sisältävän valtion kotouttamisohjelman neljäksi vuodeksi kerrallaan. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa ohjelman valmistelusta. Kotouttamisen kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittelevät valtion kotouttamisohjelmaan sisällytettävät hallinnonalansa kotouttamisen kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet osana hallinnonalansa toiminnan ja talouden suunnittelua.

Valtion kotouttamisohjelmassa huomioidaan maakuntalain 35 §:ssä säädetyn maakuntien maakuntastrategioiden pitkän aikavälin tavoitteet sekä kotoutumista edistävien palveluiden yhdenvertaisen ja riittävän saatavuuden edistäminen maakunnissa ja kunnissa. Valtion kotouttamisohjelma valmistellaan monialaisena yhteistyönä.

33 §

Ministeriöiden välinen yhteistyöelin

Ministeriöiden välisen kotouttamista koskevan yhteistyön ja tiedonkulun edistämiseksi sekä toimenpiteiden yhteensovittamiseksi työ- ja elinkeinoministeriön tukena toimii kotouttamisen kannalta keskeisten ministeriöiden edustajista muodostettu yhteistyöelin.

34 §

Palveluiden saatavuuden ja kustannuskehityksen seuranta

Työ- ja elinkeinoministeriö yhdessä muiden keskeisten ministeriöiden kanssa seuraa maakunnan järjestämisvastuulla olevien kotoutumista edistävien palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyyden toteutumista valtakunnallisesti ja maakunnittain. Työ- ja elinkeinoministeriö voi tarvittaessa pyytää yhdeltä tai useammalta maakunnalta selvityksen, jossa tarkastellaan kotoutumista edistävien palveluiden tarvetta, saatavuuden ja laadun toteutumista sekä arvioitua tulevaa kehitystä maakunnassa ja sen alueella sijaitsevilla kunnissa. Lisäksi selvityksessä voidaan pyytää arvioimaan maakunnassa toteutettavia kustannusten hallinnan kannalta välttämättömiä toimenpiteitä ja mahdollisia muita toimenpiteitä, joilla palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu voidaan valtionrahoituksella ja muulla tulorahoituksella turvata.

35 §

Valtion lupa- ja valvontaviraston tehtävät

Valtion lupa- ja valvontavirasto vastaa maahanmuuttajien kotoutumista edistävien palveluiden suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta toimialallaan sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita Valtion lupa- ja valvontaviraston toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Valtion lupa- ja valvontavirasto valvoo tämän lain 51 §:n mukaisten asumisyksiköiden toimintaa. Asumisyksiköiden valvontaan sovelletaan sosiaali- ja terveystieteiden tuottamisesta annetun lain (xx/xx) 4 luvun 23-27 §:ää, 5 luvun 31 §:ää sekä 6 luvun 32, 33 ja 35 §:ää.

Valtion lupa- ja valvontaviraston on toimittava sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyössä maakunnan kanssa.

6 luku

Kuntaan ohjaaminen

36 §

Kuntaan ohjaamisen valtakunnalliset tavoitteet ja toimenpiteet

Valtioneuvosto vahvistaa kuntaan ohjaamisen valtakunnalliset tavoitteet ja painopisteet (*kuntaan ohjaamisen valtakunnallinen suunnittelu*) osana alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 2 luvun 10 §:n mukaista aluekehittämissuunnittelusta. Kuntaan ohjaamisen valtakunnallista suunnittelua käsitellään osana alueiden kehittämistä siten kuin alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 2 luvussa aluekehittämisestä säädetään.

Valtioneuvosto voi tarvittaessa täsmentää edellä 1 momentissa tarkoitettua aluekehittämissuunnittelusta määrättyjen tavoitteiden ja painopisteiden kuntaan muuton valtakunnallisen tasaisen jakautumisen ja sujuvuuden varmistamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua kuntaan ohjaamisen valtakunnallisen suunnittelun tarvittaessa yhteistyössä kuntaan ohjaamisen kannalta keskeisten ministeriöiden ja maakuntien kanssa. Valmistelussa kuullaan kuntia tarvittavassa laajuudessa.

37 §

Kuntaan ohjaamisen suunnittelu ja kehittäminen maakunnassa

Maakunta vastaa alueellaan kuntaan ohjaamisen strategisesta suunnittelusta valtakunnallisen aluekehittämissuunnittelun tavoitteisiin ja painopisteisiin perustuen. Maakunnan kuntaan ohjaamisen alueelliset tavoitteet, suunnittelu, kehittäminen ja toimenpiteet käsitellään osana tämän lain 23 §:ssä tarkoitettua kotouttamisen suunnittelua ja kehittämistä maakunnassa ja yhteen sovitetaan aluekehityksen kanssa siten kuin 23 §:ssä kotouttamisen ja aluekehityksen yhteensovittamisesta maakunnassa säädetään.

Maakunta laatii alueensa kuntien kanssa sopimuksen ulkomaalaislain (301/2004) 90 §:ssä tarkoitettua pakolaissiirtolain Suomeen otettujen henkilöiden kuntaan ohjaamisesta. Maakunta laatii kunnan kanssa sopimuksen myös muiden kuin ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettujen kansainvälistä suojelua saaneiden henkilöiden kuntaan ohjaamisesta, mikäli se katsoo sopimuksen tarpeelliseksi ottaen huomioon maakunnan alueella olevien maahanmuuttajien määrä sekä erityisen tuen ja kuntaan ohjaamisen tarve.

38 §

Kuntaan ohjaaminen

Maakunta vastaa alueellaan tämän lain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun henkilön kuntaan ohjaamisesta. Edellä tarkoitettu henkilö voi siirtyä kuntaan myös vastaanottokeskuksen ohjaamana, jos se on kuntaan ohjaamisen tai henkilön itsensä kannalta tarkoituksenmukaista.

Maakunta vastaa ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otettujen henkilöiden kuntaan ohjaamisesta yhteistyössä Maahanmuuttoviraston kanssa. Maahanmuuttovirasto hyödyntää ohjaamisessa 37 §:n 2 momentissa tarkoitettuun sopimukseen perustuvaa kunnan ilmoitusta 3 §:n 9 kohdassa tarkoitettusta kuntapaikasta, jolle maahanmuuttaja voidaan ohjata.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä kuntaan ohjaamisesta.

39 §

Kuntaan ohjaamista koskeva tieto

Kuntaan ohjaamisen kannalta tarpeelliset tiedot talletetaan ulkomaalaisasioiden tietojärjestelmään (UMA). Talletettavia tietoja ovat kuntaan ohjatun henkilön asia- tai asiakasnumerot, nimet, sukupuoli, syntymäaika, -paikka ja -maa, henkilötunnus, ulkomainen henkilönnumero tai muun maahanmuuttajan yksilöimiseksi annettu tunnus, kansalaisuustiedot, tiedot siviilisäädystä ja perhesuhteista, äidinkieli ja kielitaito sekä koulutusta, ammattitaitoa ja työkokemusta koskevat tiedot. Ulkomaalaisasioiden tietojärjestelmään talletetaan lisäksi tieto siitä, mihin kuntaan henkilö on ohjattu sekä tieto käytettävissä olevista kuntapaikoista.

Kuntaan ohjaamista koskevat tiedot poistetaan, kun niiden käyttötarvetta ei enää ole ja viimeistään viiden vuoden kuluttua viimeisestä kuntaan ohjatun henkilöä koskevasta merkinnästä.

Tietojen pysyvästä säilyttämisestä määrää arkistolaitos siten kuin arkistolain (831/1994) 8 §:n 3 momentissa säädetään. Muutoin sovelletaan, mitä arkistolain 8 §:n 2 momentissa säädetään asiakirjan säilyttämisestä.

40 §

Kuntaan ohjaamista koskevien tietojen käyttö

Oikeus kuntaan ohjaamista koskevien tietojen käyttöön on maahanmuuttovirastolla, vastaanottokeskuksella, maakunnalla, työ- ja elinkeinoministeriöllä, Kansaneläkelaitoksella ja kunnan viranomaisella, jos tiedot ovat välttämättömiä niille tässä laissa, ulkomaalaislaissa tai muussa laissa säädettyjen maahanmuuttoon liittyvien tehtävien hoitamista varten.

7 luku

Kustannusten korvaaminen

41 §

Valtion korvaukset

Valtio korvaa kunnalle ja maakunnalle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen palvelujen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

Kustannukset korvataan laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan eikä hän voi oleskeluluvan saatuaan saada kotikuntalain mukaista kotikuntaa, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty oleskelulupa.

42 §

Laskennallinen korvaus kunnalle alkukartoituksesta, alkuvaiheen ohjauksen ja neuvonnan, tulkitsemisen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön alkukartoituksesta, alkuvaiheen ohjauksesta ja neuvonnasta, tulkitsemisen kustannuksista ja muusta kotoutumista edistävän toiminnan järjestämisestä.

Korvausta maksetaan kolmen vuoden ajan 41 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta. Ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetusta henkilöstä laskennallista korvausta maksetaan kuitenkin neljän vuoden ajalta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvauksen perusteista ja maksatuksesta.

43§

Korvaus kunnan rahoittamasta toimeentulotuesta

[Kunnalle korvataan 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetulle henkilölle maksetusta toimeentulotuesta annetun lain tai toimeentulotuesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 66/1998) mukaisesta toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään kolmen vuoden ajalta.]

- odottaa linjausta toimeentulotuen rahoituksen jakautumisesta sekä Ahvenanmaan kustannusten korvaamisesta

44 §

Korvaus vastaanottoon varautumisesta

Kunnalle voidaan korvata ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetun henkilön vastaanottoon varautumisesta aiheutuneita välttämättömiä kustannuksia enintään kolmen kuukauden ajalta ennen henkilön Suomeen tuloa tai kuntaan muuttoa silloin, kun asunnon varaamista ennakkoon ei ole voitu välttää. Perustellusta syyistä kustannukset voidaan korvata enintään kuudelta kuukaudelta.

Kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on lisäksi, että siitä on erikseen sovittu maakunnan ja kunnan kesken.

45 §

Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Kunnalle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 4 luvussa tarkoitetulle ihmiskaupan uhrille tämän uhriasemasta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävästä toimenpiteestä ja palvelusta enintään kymmeneltä vuodelta.

Kunnan on pyydettävä ihmiskaupan uhrien auttamisesta huolehtivan vastaanottokeskuksen johtajan lausunto siitä, ovatko korvattaviksi haetut kustannukset aiheutuneet ihmiskaupan uhrin uhriasemasta johtuvien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä.

Kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on lisäksi, että siitä on erikseen sovittu maakunnan ja kunnan kesken.

46 §

Korvaus alkuvaiheen neuvonnan ja ohjauksen järjestämisestä

Maakunnalle korvataan 9 §:n 2 momentissa tarkoitetuista alkuvaiheen neuvonnan ja ohjauksen toimipisteistä ja palveluista aiheutuneet kustannukset valtion talousarviossa toimintaan erikseen osoittaman määrärahan puitteissa.

47 §

Korvaus alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneen hoivan järjestämisestä

Maakunnalle korvataan 51-53 §:ssä tarkoitetuista palveluista maakunnalle aiheutuneet kustannukset. Kustannukset korvataan enintään kymmeneltä vuodelta.

Maakunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on lisäksi, että siitä on erikseen sovittu maakunnan ja työ- ja elinkeinoministeriön kesken. (asia vielä selvittelyssä)

48 §

Edustajalle maksettava palkkio ja kulut

Maakuntien talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus maksaa valtion varoista hakemuksesta lapselle määrätyn edustajan palkkion tehtäviin käytetyn ajan perusteella ja korvauksen edustamisesta aiheutuneista kuluista silloin, kun edustaja on määrätty tämän lain perusteella tai kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain (746/2011) perusteella ja lapselle on myönnetty oleskelulupa. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa.

49 §

Korvauksen maksaminen

Maakunnan ja kunnan on haettava tässä luvussa tarkoitettua korvausta valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukselle osoitetulla hakemuksella viimeistään yhden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvausta haetaan.

Edellä 42 §:ssä tarkoitettu laskennallinen korvaus voidaan maksaa kunnalle ilman erillistä hakemusta.

50 §

Maksetun korvauksen palautusvelvollisuus

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus voi määrätä maakunnan tai kunnan palauttamaan valtion maksaman korvauksen tai osan siitä, jos korvauksen suorittamista varten on annettu virheellisiä tai erehdyttäviä tietoja taikka muutoin käy selville, että korvaus on suoritettu perusteettomasti.

Palautettavalle määrälle on suoritettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukaan määräytyvän korkokannan suuruinen viivästyskorke.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen päätös maakunnalle tai kunnalle perusteettomasti maksetun korvauksen palauttamisesta on tehtävä viimeistään viidentenä kalenterivuonna sen vuoden päättymisestä, jolta korvaus on maksettu.

8 luku

Ilman huoltajaa maassa asuvaa lasta ja nuorta koskevat säännökset

51 §

Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki

Ilman huoltajaa olevan lapsen tai nuoren, jolle on myönnetty oleskelulupa hänen haettuaan Suomessa alaikäisenä kansainvälistä suojelua tai joka on otettu Suomeen ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä, hoiva, huolenpito ja kasvatusta järjestetään perheryhmäkodissa, perhehoidossa, tuettuna asumisena taikka muuten tarkoituksenmukaisella tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori voi olla tukitoimenpiteiden tai lastensuojelun jälkihuoltoon rinnasteisten palveluiden piirissä kunnes hän täyttää 21 vuotta.

Perheryhmäkodin kasvuoloista ja toimitiloista sekä yhdessä hoidettavien lasten ja nuorten määrästä ja henkilöstöstä on voimassa, mitä lastensuojelulain 58–60 §:ssä säädetään.

Ilman huoltajaa maassa asuvan lapsen ja nuoren perhehoitoon sovelletaan, mitä perhehoitolaissa (263/2015) säädetään.

~~Yhteydenpidon rajoittamiseen, Aineiden ja esineiden haltuunottoon, henkilöntarkastukseen ja henkilönkatsastukseen sekä omaisuuden ja lähetysten tarkastamiseen ja lähetysten luovuttamatta jättämiseen perheryhmäkodeissa sovelletaan, mitä lastensuojelulain 62 §:ssä, 63 §:n 1 momentissa sekä 64-67 §:ssä säädetään.~~

~~Päätöksen yhteydenpidon rajoittamisesta tekee virkasuhteinen sosiaalityöntekijä. Päätöksen muiden 5 momentissa tarkoitettujen rajoitustoimenpiteiden käytöstä tekee perheryhmäkodin johtaja tai hänen määräämänsä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Rajoitustoimenpiteiden kirjaamiseen sovelletaan, mitä lastensuojelulain 74 §:ssä säädetään.~~

(punaisella oleva selvittelyssä)

52 §

Tuettu asuminen

Tuettua asumista järjestetään 18 - 20 -vuotiaalle nuorelle, joka on saapunut Suomeen alaikäisenä ilman huoltajaa ja joka tarvitsee apua ja tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. Tuettua asumista järjestetään siten kuin sosiaalihuoltolaissa säädetään.

Edellä 1 momentista poiketen tuettua asumista voidaan perustellusta syystä järjestää myös 17-vuotiaalle ilman huoltajaa Suomeen saapuneelle lapselle, jos se on lapsen edun mukaista.

53 §

Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten asumisen ja tuen järjestäminen

Maakunta vastaa ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten hoivan, huolenpidon ja kasvatuksen järjestämisestä 51-52 §:ssä tarkoitetulla tavalla, mikäli maakunnassa esiintyvä palveluntarve niin edellyttää. Maakunta vastaa perheryhmäkodin tai tuetun asumisen ohjaamisesta ja omavalvonnasta sekä tarvittaessa yhteistyössä muun maakunnan kanssa lasten ja nuorten sijoittamisesta edellä 51 §:n 1 momentissa tarkoitettuun asumiseen.

Maakunta järjestää tukipalveluita tai lastensuojelun jälkihuoltoon rinnasteisia palveluita 18 - 20 -vuotiaalle ilman huoltajaa Suomeen saapuneelle nuorelle, mikäli maakunnassa esiintyvä palveluntarve niin edellyttää.

Maakunta ja kunta vastaavat ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä siten kuin edellä 2 luvussa säädetään.

54 §

Asumisyksiköiden valvonta

Valtion lupa- ja valvontavirasto valvoo tämän lain 51 §:n mukaisten asumisyksiköiden toimintaa. Asumisyksiköiden valvontaan sovelletaan sosiaali- ja terveystieteiden laitoksen tuottamien tutkimusten (xx/xx) 4 luvun 23-27 §:ää, 5 luvun 31 §:ää sekä 6 luvun 32, 33 ja 35 §:ää.

55 §

Edustajan määrääminen

Oleskeluluvan saaneelle lapselle, joka on Suomessa ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, määrätään edustaja viivytyksettä.

Hakemuksen edustajan määräämisestä tekee lapsen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimitus. Ennen hakemuksen tekemistä lasta on kuultava ja lapsen etu otettava huomioon 4 §:ssä säädetyllä tavalla.

Muutoin edustajan määräämiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 39 §:n 3 momentissa säädetään. Käräjäoikeuden ilmoitusvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 44 §:ssä säädetään.

56 §

Edustajan kelpoisuus ja tehtävät

Tämän lain nojalla määrättävän edustajan kelpoisuuteen ja tehtäviin sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 40 ja 41 §:ssä säädetään.

57 §

Edustajan vapauttaminen tehtävästään ja edustajan tehtävän lakkaaminen

Edustajan tehtävästä vapauttamiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 42 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään. Käräjäoikeuden ilmoitusvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 44 §:ssä säädetään.

Edustajan tehtävästä vapauttamista koskevan hakemuksen voi tehdä edustaja, 15 vuotta täyttänyt lapsi itse, lapsen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin tai lapsen huoltaja.

Edustajan tehtävän lakkaamiseen sovelletaan, mitä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 43 §:ssä säädetään.

9 luku

Erinäiset säännökset

58 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Jollei tässä laissa toisin säädetä, valtion, maakunnan tai sille palveluja tuottavan tahon tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta maakunnan julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lain 6 luvussa.

Muutoksenhausta työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa.

Muutoksenhausta toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 6 luvussa.

59 §

Valituskielto

Tässä laissa tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan ei saa hakea muutosta valittamalla.

Maakunnan päätökseen kuntaan osoittamisesta ei saa hakea muutosta valittamalla.

60 §

Vakuutusturva

Tässä laissa säädettyihin kotoutumista edistäviin palveluihin osallistuvalla tulee järjestää työtöparatura- ja ammattitaitilain (459/2015) 3 §:n 1 momentin mukainen vakuutus sekä ryhmävastuuvakuutus, siten kuin niistä muualla lainsäädännössä erikseen säädetään. Maakunta tai kunta voi hankintasopimuksessa siirtää vakuuttamisen palveluntuottajan tehtäväksi.

Maakuntaan, kuntaan tai palveluntuottajaan sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työnantajasta, ja palveluun osallistuvaan, mitä mainitussa laissa säädetään työntekijästä.

61§

Paluumuuton tukeminen

Maakunta voi hakemuksesta korvata 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettulle henkilölle, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa, kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset. Lisäksi maakunta voi maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen.

Korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen myöntää hakemuksesta se maakunta, jonka alueella 1 momentissa mainittu henkilö asuu.

Maakunta voi periä takaisin myöntämänsä korvauksen matka- ja muuttokustannuksista sekä paluumuuttoavustuksen, jos osoittautuu, että korvaus tai avustus on maksettu virheellisin perustein tai perusteettomasti. Hakemus takaisinperinnästä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä maakunta sijaitsee.

62 §

Maahantulomatkan kustannusten korvaaminen

Maahanmuuttovirasto korvaa ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitettussa pakolaiskiintiössä Suomeen otetun henkilön ja tämän perheenjäsenen maahantulomatkasta aiheutuneet kustannukset.

Maahanmuuttovirasto voi yksittäisessä tapauksessa päättää hakemuksesta korvata muun kuin 1 momentissa tarkoitetun kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenen maahantulomatkasta aiheutuneet kustannukset, jos kustannusten korvaamatta jättäminen olisi kohtuutonta ottaen huomioon kansainvälistä suojelua saavan henkilön tai hänen perheenjäsenensä vaikea vamma, vakava sairaus tai muu näihin rinnastettava poikkeuksellisen painava syy.

63 §

Alueellinen etnisten suhteiden neuvottelukunta

Maakunta tai useampi maakunta yhdessä asettaa alueellisen etnisten suhteiden neuvottelukunnan. Vähintään puolet jäsenistä tulee olla maahanmuuttajia tai eri etnistä alkuperää olevia henkilöitä edustavien järjestöjen edustajia. Neuvottelukunnan tehtävänä on edistää vuoropuhelua ja yhteistyötä maahanmuuttajien, etnisten ryhmien ja viranomaisten välillä kotoutumiseen ja hyviin väestösuhteisiin liittyvissä asioissa.

64 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinoministeriöllä, Valtion lupa- ja valvontavirastolla, maakunnalla, valtiokonttori/valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksella, kunnan viranomaisella, Kansaneläkelaitoksella sekä Väestökisterikeskuksella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tämän lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot toisiltaan, Maahanmuuttovirastolta, vastaanotto- ja järjestelykeskukselta, palvelun tuottajalta sekä ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyltä edustajalta.

Palveluntuottajalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä maakunnalta ja kunnan viranomaiselta sekä toiselta palveluntuottajalta tämän lain 2 luvussa tarkoitettujen palveluiden järjestämiseksi välttämättömät tiedot.

Ilman huoltajaa olevalle lapselle määrättyllä edustajalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tämän lain 54 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot maakunnalta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, Maahanmuuttovirastolta sekä vastaanotto- ja järjestelykeskukselta.

65 §

Salassapitovelvollisuus

Tämän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten saadut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

66 §

Lain soveltaminen Uudenmaan maakunnassa

Mitä tässä laissa säädetään maakunnasta, sovelletaan Uudenmaan maakunnan osalta siten mitä laissa kasvupalveluiden järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa säädetään kuntayhtymästä ja sille kuuluvista tehtävistä.

67 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia sitovien sopimusten ja vastuiden siirtäminen maakunnalle

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus siirtää maakunnalle tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen liittyvät sopimukset 1 päivästä tammikuuta 2020 lukien. Jos sopimusta ei ole mahdollista siirtää tai jakaa, valtion ja maakunnan on sovittava sopimukseen liittyvän vastuun jakautumisesta siirtämisestä.

10 luku

Voimaantulo

68 §

Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan päivänä kuuta 20

69 §

Kumottavat säädökset

Tällä lailla kumotaan laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010).

70 §

Siirtymäsäännös

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain 6 luvun 45–53 §:n nojalla myönnettäviä korvauksia on haettava 31.12.2020 mennessä.

Ennen tämän lain voimaan tuloa laadittuun kotoutumissuunnitelmaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, siihen saakka kunnes kotoutumissuunnitelma on tarkistettu tämän lain 16 § 3 momentin mukaisesti.

Kotoutumiskoulutukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos koulutus on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa.

Haettaessa muutosta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.